

+ BARTHOLOMEOS
DOOR DE GENADE GODS AARTSBISSCHOP VAN CONSTANTINOPEL,
NIEUW ROME, EN OECUMENISCH PATRIARCH
AAN DE GEHELE KERK
DE BARMHARTIGHEID, GENADE EN VREDE VAN DE IN BETHLEHEM
GEBOREN VERLOSSER HEER JEZUS CHRISTUS ZIJ MET U ALLEN

Geliefde broeders en zusters in Christus en dierbare kinderen,

Dank zij God zijn wij weer waardig bevonden ons voor het feest te bevinden van de Geboorte naar het vlees van het Woord van God, die in de wereld komt om de mensheid te bevrijden van de zonde, de gebondenheid aan de oude Wet en van de dood. Zodanig schenkt Hij ons het ware leven en de grote vreugde, die niemand van ons af kan nemen.

We verwelkomen de *“volmaakte God”* wiens *“liefde op de aarde is neergekomen”* en Die ons dichterbij Hem heeft gebracht. God heeft zich verlaagd om zijn verloren schepsel tegemoet te komen in een mysterie dat onbeschrijfbaar en onbegrijpelijk is. Hij Die niet begrensd kan worden door ruimte heeft plaatsgenomen in de moederschoot van de Heilige Maagd, Hij die alles omvat, bevindt zich nu in het kleine. Dit grote hoofdstuk van ons geloof, dat wil zeggen de wijze waarop de Almachtige God mens wordt voor de mens, blijft een ongrijpbaar mysterie. *De grootheid van het mysterie van de Goddelijke Menswording zal altijd een mysterie blijven*¹.

Deze vreemde en paradoxale gebeurtenis, die *verborgen was voor alle eeuwen en geslachten*², is de basis voor de vergoddelijking van de mens middels de Genade van de Heer. *Bij niemand anders is dan ook de redding te vinden en geen andere Naam onder de hemel is aan de mensen gegeven waarin wij gered moeten worden*³.

Dit is de heilbrengende waarheid voor de mens. We behoren toe aan Christus. Alles is verenigd in Christus. In Christus wordt onze aangetaste natuur herschapen en wordt het beeld van God hersteld. Voor alle mensen wordt de weg vrijgemaakt om zo te komen tot de gelijkenis van God. Door het aannemen van de menselijke natuur door het Woord van God, door de gemeenschappelijke goddelijke bestemming en

¹ H. Maximos de Belijder.

² Kol. 1:26.

³ Hand. 4:12.

door de gemeenschappelijke verlossing wordt de eenheid van de mensheid verankerd. Echter wordt niet alleen de mensheid gered, maar de gehele geschapen wereld. Door de val van de eerstgeschapenen is de gehele wereld meegesleurd en ontregeld, en zodoende is de Menswording van de Zoon en Woord van God van belang voor de gehele schepping. *De schepping is vrij geworden. De mensen die eens in de duisternis waren, worden kinderen van het Licht*⁴.

De eerste Kerstcanon *Christus is geboren* wordt helaas weer gehoord in een wereld vol met geweld, gevaarlijke rivaliteit, sociale ongelijkheid en schending van de mensenrechten. In 2018 is het zeventig jaar geleden dat de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens is aangenomen. Deze Verklaring heeft na de verschrikkelijke ervaring en catastrofe van de Tweede Wereldoorlog de grote idealen getoond die zonder uitzondering door alle volkeren en naties geëerbiedigd behoren te worden. Echter duurt de veronachtzaming van de Verklaring voort; er zijn verschillende misbruiken en opzettelijke misinterpretaties van de rechten van de mens die het respect ervoor en verwezenlijking ervan ondermijnen. We zijn volhardend om geen lering te willen trekken uit de geschiedenis of we willen er geen lering uit trekken. Noch de tragische ervaringen van geweld en het geruïneerde aangezicht van de mens, noch de verklaring van grote idealen heeft de voortgang van geweld en oorlogen kunnen afwenden. Ook duren machtsverheerlijking en misbruik van mens door mens voort. Ook hebben de kracht van de techniek, de verbazingwekkende prestaties van de wetenschap en de economische vooruitgang niet de sociale gerechtigheid en de felbegeerde vrede gebracht. Integendeel, in onze tijd wordt de welvaart van de welgestelden alleen maar groter en richt de globalisering de voorwaarden voor sociale samenhang en vrede ten gronde.

Het is voor de Kerk onmogelijk deze bedreigingen voor de mens te negeren. *Niets is heiliger dan de mens, wiens natuur ook door God is aangenomen*⁵. We strijden voor de mens, voor de bescherming van vrijheid en gerechtigheid, al wetende dat de ware vrede van God komt. Het onbegrijpelijke mysterie van de Vleeswording van het Woord van God en de vergoddelijking van de mens door Zijn Genade onthult de waarheid over de vrijheid en de goddelijke bestemming van de mens.

In de Kerk beleven we de vrijheid van Christus, in Christus en met Christus. In de kern van deze vrijheid bevindt zich de liefde, die *zichzelf niet zoekt*⁶ en *voortkomt uit een rein hart*⁷. Terwijl de eigenzinnige en zelfzuchtige mens zichzelf looft en ophemelt, en zich alleen met zijn eigen persoon bezighoudt, en in zijn medemens een beperking ziet van zijn vrijheid, wijst de vrijheid in Christus naar de broeder en richt zich tot de naaste in waarlijke liefde. De aandacht van de gelovige is niet gericht op de aanspraak

⁴ Feest van de Heilige Theofanie, 8^e ode, 1^e Canon.

⁵ H. Nikolaos Kabasilas.

⁶ 1 Kor. 13:5.

⁷ 1 Tim. 1:5.

van voorrechten, maar op *de uitvoering van de geboden van Christus* in nederigheid en dankbaarheid.

Deze waarheid van het leven in Christus, de vrijheid als liefde en de liefde als vrijheid, is de hoeksteen en de waarborg voor de toekomst van de mensheid. De waarheid van de ‘Godmens’ als antwoord op de moderne ‘mensgod’ en de benadrukking van de eeuwige bestemming van de mens heeft ook het Heilige en Grote Concilie van de Orthodoxe Kerk (Kreta 2016) onderstreept:

De Orthodoxe Kerk plaatst tegenover de ‘mensgod’ van de hedendaagse wereld, de ‘Godmens’ als de ultieme maatstaf voor alles. *We spreken niet over een mens die vergoddelijkt is, maar over God die mens geworden is* [H. Johannes van Damascus, Een Exacte Uiteenzetting van het Orthodoxe Geloof, iii, 2 PG 94, 988]. De Kerk openbaart de verlossende waarheid van de Godmens en Zijn Lichaam, de Kerk, als de plaats en wijze van leven in vrijheid, *de waarheid sprekende in liefde* [Zie Ef. 4:15] en als deelname op aarde - zelfs nu - aan het leven van de herrezen Christus.⁸

De Vleeswording van het Woord van God is de bevestiging en zekerheid dat aan de geschiedenis als reis naar het Eeuwige Koninkrijk richting wordt gegeven door Christus zelf. Het is natuurlijk zo dat de reis van de Kerk naar het Koninkrijk, die niet ver of onafhankelijk staat van de historische realiteit en haar paradoxen en avonturen, nooit zonder moeilijkheden bestond. Dit zijn de omstandigheden waarin de Kerk getuigt van de waarheid, en haar heilbrengende, pastorale en transfigurerende werken ontplooit. *De Kerk is de pilaar van de wereld ... en het is een groot mysterie, en mysterie van vroomheid*⁹.

Broeders, zusters en kinderen in de Heer,

Laten we samen, vol vreugde en opgetogenheid, het feest van de Heilige Twaalf Dagen vieren, tot welbehagen van het Woord van God Dat onder ons gewoond heeft. Vanuit de Fanar¹⁰ wensen wij dat onze vleesgeworden Heer en Verlosser in het Nieuwe Jaar aan allen Zijn deugd zou schenken, gezondheid naar geest en lichaam, vrede en liefde voor de naaste. Moge Hij Zijn Heilige Kerk en haar heilbrengende werken beschermen, zodat Zijn Alheilige en Hooggezegende naam wordt geëerd.

Kerstmis 2017

Bartholomeos van Constantinopel
vurige voorspreker voor u allen bij God

⁸ Encycliek van de Heilige en Grote Concilie van de Orthodoxe Kerk, § 10.

⁹ H. Johannes Chrysostomos.

¹⁰ De wijk Fener in Istanbul/Constantinopel waar het Ecumenische Patriarchaat zich bevindt.